

ÚJDONSÁGOK A SZÜLÉSZET ÉS SZAPORODÁSBIOLOGIA TERÜLETÉN:

Új készítmény a korszerű vemhesség-megszakítás és ellésindukció szolgálatában

Az élet egyik legcsodálatosabb jelensége a reprodukció, az egyed saját génjeinek továbbvitele és megőrzése a jövő számára. Amikor egy újszülöttet tartunk a kezünkben, gyakran előnt minket a boldogság érzése: íme egy új jövevény, mellyel világunk és egyben tenyészetünk is gazdagodik.

Előfordulhat azonban, hogy az ember által szabályozott rendszerbe – a kutyatenyésztésbe – „szerelmi hiba” csúszik, és a világgyőztes szukánk a szomszéd házőrzővel kívánja a génjeit elegyíteni. Máskor a kontroll nélküli túlszaporulat jelent súlyos közegészségügyi, állategészségügyi és társadalmi problémát. Sokkal emberségesebb „az élet parázsló lángocskáját elfűjni, mint a lángoló tüzet eloltani”, amely egy halálraítélt hontalan kutyus szemében lobog a sintértelep rácsán túl.

A korszerű, nem-sebészi vemhesség-megszakítás és születésszabályozás gondolata kutyák és macskák esetében már régóta foglalkoztatja a kutatókat. Számos készítmény és kezelési protokoll kidolgozásra került, de ezidáig egy sem közelítette meg veszélytelenségében vagy hatékonyságában a legújabb, az un. anti-progeszteron készítmények alkalmazásánál tapasztaltakat.

Mielőtt rátérnék a készítmény alkalmazhatóságának részletes ismertetésére, szeretném feleleveníteni azokat az ismereteket, melyeket jó tudni a kutyák vemhességének élettani hátteréről.

A kutya és a macska esetében is a vemhesség fenntartásáért kizárólag a petefészekben lévő sárgatestek által termelt progeszteron (P4) nevű hormon felelős. A P4 hatására olyan változások mennek végbe a méhben és a méhnyálkahártyában (szekréciós tevékenység fokozódása, helyi védekező mechanizmusok lecsökkenése, méhszáj záródása stb.), melyek kedvező feltételeket teremtenek az embrió beágyazódásához, majd a magzat táplálásához és fejlődéséhez. A méhszáj záródása és a vemhességi nyákdugó kialakulása szintén a vehem védelmét szolgálja. Mindezen hatások úgy jönnek létre, hogy az anyaméh sejtjeinek felületén lévő érzékelőkhöz (receptorokhoz) a P4-molekula hozzákapcsolódik és ez, mint megfelelő szignál, beindítja a méh, illetve közvetve a hormonális rendszer vemhesség fenntartó történéseit.

Az un. anti-progeszteron készítmények olyan, a P4-molekulához hasonló szintetikus, nem toxikus anyagok; melyek ugyanúgy hozzákapcsolódnak a sejtek receptoraihoz, de „piciny szerkezeti hibájuk” miatt nem indítják be a szignált, és a vemhesség fenntartó változásokat. Ráadásul 3-szor illetve 9-szer nagyobb erővel kötődnek, mint a progeszteron. A szer beadásakor versengés indul meg tehát a P4-kötőhelyekért, és a kellő dózisban adott anti-progeszteron készítmény leszorítja a természetes P4 molekulákat, így a vemhesség nem alakul ki, vagy megszakad.

Az említett hatású anyag (Aglepriston) ALIZINE® inj. (VIRBAC, Franciaország) néven Franciaországban, Svédországban, Norvégiában, Angliában és Braziliában 1999 óta engedélyezett készítmény, és 2006 tavaszától már Magyarországon is elérhető az állatorvosok számára. Elsődleges felhasználási területe a szukák vemhességének megszakítása, vetéltetése, de folynak már a klinikai vizsgálatok arra vonatkozóan, hogy alkalmazható legyen az ellés megindítás területén, illetve a gennyes méhgyulladás kezelésére is.

Javasolható fő alkalmazási területek

Vemhesség-megszakítás, vetéltetés

Az Aglepriston elsődleges alkalmazási területe a kutya esetében a vemhesség megszakítás, mely közvetlenül a nem kívánt fedezést követően, egészen a vemhesség 45. napjáig alkalmazható. Az injekciót 2 alkalommal szigorúan 24 órás időközzel kell beadni, igen pontos dozírozás mellett. A készítményt csak állatorvos alkalmazhatja és nagyon fontos a tulajdonos feltétlen együttműködési készsége a sikeres alkalmazás érdekében. A vizsgálatok szerint a 0-25. nap közötti vemhesség esetében 98%-os eredményességgel abortuszt okozott, míg 26-45 nap között alkalmazva kevesebb, mint 7 napon belül a kezelt állatok 95,7%-a elvetélt. Tehát a vemhesség korai szakaszában (25. nap előtt) vagy közvetlenül a nem kívánt pározás után adva a vemhesség felszívódása, illetve a vetélés jobb eredménnyel várható!

A vetélés egyébként a vemhesség középső szakaszában adagolva jelentkezik inkább, míg a korai vemhességnél alkalmazva embriófelszívódást okoz. Általános tapasztalat, hogy a minél korábban történik meg a kezelés, annál kisebb traumát okoz az állatnak. A 25-45. nap közötti kezeléseknél a vetélés az állatok 50%-nál az első injekciót követő 4. napon megtörtént, de az első kezelés után 10 nappal az állatok 95,7%-ánál bekövetkezett. Rendkívül fontos a vemhesség megszüntének klinikai megerősítése ultrahang diagnosztikai vizsgálattal, melyet a vemhesség közepén elvégzett kezelésnél 8 nap múlva, míg a korai vemhesség idején adott injekció esetén 20 nap múlva kell elvégezni. A tapasztalatok szerint a 25. nappal korábban elvégzett kezeléseket követően semmiféle méhváltozást nem tapasztalható az ultrahang vizsgálat alapján. A késői (45. naphoz közeli) vetéltetéseknel barnás-véres méhváladék ürülés figyelhető meg, akár 4-8 héten keresztül is. Ilyen esetben a gyakoribb és alapos klinikai kontrollvizsgálatok javasoltak, hogy megelőzzük a méhelfertőződését. Sajátossága a kezelésnek, hogy minél fiatalabb vemhességnél alkalmazzuk, annál később következik be a vetélés, de kisebb kockázattal jár, mint a 45. nap körüli adagoláskor. A későbbi, 45. napon túli alkalmazás az adatok szerint kerülendő, mert magzatelhalást, ellési nehézségeket, méhgyulladást okozhat. A kezelésnek nincs káros hatása a szuka későbbi tüzeléseire, vemhesüléseire, legfeljebb 1-3 hónappal előbb jelentkezik a következő ciklus. Előnye továbbá az ALIZINE-

nek, hogy ha marad még élő magzat a méhben a kezelés után, akkor meg lehet ismételni a beavatkozást.

A klinikai kipróbálások szerint az esetek kevesebb, mint 3%-ban a vemhesség mégis fennmarad. Ilyenkor a magzatokra káros hatása nem volt az Aglepristonnak és egészséges újszülöttek jöttek a világra.

Alkalmazható olyan sikertelen kezelések után is, mint pl. az ösztrogén injekcióval történő un. nidáció-gátlás, melyet a nem kívánt párzást követő 3. és 5. napon kell beadatni a szukának, és viszonylag nagy a méhgyulladást okozó mellékhatás valószínűsége.

Ellésindukció (engedélyezés alatti alkalmazási terület)

Bizonyos esetekben szükség lehet az ellés beindítására, túlhordás veszélye esetén, ha egyébként a természetes úton való szülésnek a lehetősége fennáll. Ezalatt azt kell érteni, hogy az előzetes szülészeti szakvizsgálat alapján a magzatok helyeződése normális (hosszanti fej-, vagy farfekvés) és méretük a fajtára jellemző nagyságú. Ilyenkor a vemhesség 58. napja után alkalmazható a készítmény az ellés beindítására is. A kezelést követően 20-38 óra között megindul az ellés, de 2 óránként Oxytocin inj. adagolása szükséges, valamint ajánlatos az állatorvosi felügyelet is. Az alkalmazási protokoll részletes kidolgozása még folyamatban van.

Gennyes méhgyulladás (pyometra) kezelése ((engedélyezés alatti alkalmazási terület)

A gennyes méhgyulladás összetett kóroktanú betegség, és pontosan a mai napig sem ismert teljes mértékben a kórtana. Annyi bizonyos, hogy kialakulásában jelentős szerepet játszik a szuka, tüzelés utáni magas progeszteron-szintje, mely kedvező változásokat idéz elő a méhben a fertőzések kialakulásához. A betegség kezelésében óriási jelentősége van a progeszteron méhre gyakorolt hatása felfüggesztésének, ezért lehet kedvező az aglepriston alkalmazása a betegek esetében. Ezzel tovább nő azoknak a kezelési lehetőségeknek a száma, melyekkel értékes szukák tenyészthetőségét, fogamzó képességét óvjuk meg.

Klinikánkon 2004-ben, az országban egyedül és elsőként indult meg a hazai, törzskönyvezés előtti klinikai kipróbálása az ALIZINE injekciónak; a forgalmazó és a rendelő közötti megállapodásnak megfelelően. Saját klinikai tapasztalataink igen kedvezőek voltak, és teljes mértékben alátámasztották a külföldi szakirodalom adatait.

Az ALIZINE injekció javasolható tehát, tenyészállatok nem kívánt vemhességének kockázatmentes megszakítására és remélhetőleg a közeljövőben az ellés megindítására és pyometra kezelésére is.

Kezdeményezésünk annak érdekében történt, hogy az igazán korszerű készítmények és terápiás beavatkozások minél előbb elérhetőek legyenek a hazai kutyatenyésztők számára, ezzel is segítve őket abban, hogy lépést tudjanak tartani a nemzetközi tenyésztői mezőnnyel.

Dr. Szász Ferenc
szaporodásbiológus állatorvos

Dr. Vörös Bettina
állatorvos

„ANI-REP” Állatorvosi Szakrendelő
1119. Budapest Etele út 28.
T: 205-35-10, 20-31-22-440